

Saluki ja sen alkuperä

Saluki on tituleerattu maailman vanhimpiin rotuihin, ellei peräti maailman vanhimmaksi tunnistettavaksi roduksi. Sen alkuperän voimme ajoittaa neoliittiselle aikakaudelle n. 12 000 - 7000 vuotta ennen Kristuksen syntymää Lähi-itään niin kutsutulle hedelmällisen puolikuun (Fertile Crescent) alueelle. Tällä alueella ihmiskunta otti ensiaskeleet maanviljelyyn, jolloin ruokavalio muuttui niin ihmisellä kuin myös koiralla. Edellä mainittu alue kattaa nykyisen Iranin, Irakin, Syyrian, Libanonin, Palestiinan, Israelin, Jordanian, Egyptin, Kuwaitin ja Turkin. Salukin alkuperän laajenemiseen ovat vaikuttaneet suuret ja pienemmätkin muuttoaallot mm. maailman sodat, avioliitot, maiden välinen kauppa ja suhteet. Näin ollen saluki on lopulta vakinaistanut asemaansa hyvinkin laajalla alueella kattaen myös Keski-Aasian ja Intian sekä koko Arabian niemimaan ja pohjoisemman osan Afrikasta. Salukeja on tuotu Eurooppaan (myös Venäjälle) useampaan otteeseen mm arabien, ottomaanien, mongolien ja roomalaisten toimesta ja näin ollen vaikuttanut mm englanninvinttikoiran ja espanjanvinttikoiran syntymiseen.

Kaikista tärkein vaikuttaja salukin ominaisuuksiin ovat olleet nomadit ja heistä etenkin beduiiniheimot, jotka asuttivat koko Lähi-itää. Saluki oli heille haukan ohella korvaamaton apu ravinnon saantiin, joten sitkeää, voimakasta ja nopeaa kovia olosuhteita sietävää väsymätöntä metsästyskoiraa arvostettiin paljon. Salukit toivat myös heille turvaa vartiointitaitumustensa vuoksi. He valitsivat parhaat metsästäjensä jatkamaan sukua ja saattoivat etsiä kauempaakin sopivaa yksilöä. Oleellista oli, että koirat tekivät työnsä toivotulla tavalla. Koska heimoja oli useita ja useammilla heimolla oli oma vallitseva tyyppinsä, niiden ulkonäkö saattoi olla hyvinkin monimuotoinen. Siitä huolimatta salukin fenotyyppi oli ja on edelleen niin vallitseva, etteivät mahdolliset syrjähyppyt vaikuttaneet rotuun muuta kuin positiivisella vahvistavalla tavalla. Monimuotoisuus on oleellinen osa salukien kehityskaarta koko sen historian ajan, kuten myös karut olosuhteet, missä ne työskentelivät ja elivät. Esivanhempien perimätiedon avulla vältettiin myös mahdollisia sukusiitoksia. Salukin ympäristö ja sen kyky sietää karuja olosuhteita muokkasi siitä kauniin romantisoitujen tarinoiden tuulen koiran.

Saluki on ollut rotu varsinaisesti vasta noin sata vuotta. Tätä ennen ja paikoin tähän mennessäkin alkuperämaissa se on pysynyt sellaisenaan eli hyvin alkuperäisenä ja alkukantaisena tuhansia vuosia ihmisen lähes muuttumattomien tapojen ja perinteiden vuoksi. Länsimaalaisten kiinnostuttua salukeista niitä vietiin Eurooppaan, Amerikkaan ja Australiaan ja sittemmin Kennel Clubit loivat omat rotustandardinsa ja ihannetyypinsä sekä yhtenäistivät tyyppikirjon hyvin maltilliseksi ja suppeaksi alkuperäisestä kirjosta tiukasti linjaamalla koiria niiden vähäisen määrän ja vaikean saatavuuden ja eri aikakausille tyypillisten kasvatusihanteiden vuoksi. Salukin ns. nykyhistorian aikana alkuperämaan tuonteja on onneksi ollut jonkin verran geneettistä pohjaa laajentamassa ja rotu on runsastunut vauhdilla länsimaissa. Kasvatusmenetelmät ovat muuttuneet pitkälti pääosin kauneutta korostavaksi ja käyttöominaisuuksista on tullut toisarvoinen kriteeri innokkaista juoksuharrastajista ja kilpailumahdollisuuksista huolimatta.

Muutamissa rodun alkuperämaissa on alettu omaksumaan myös kauneuteen pohjautuvaa jalostusvalintaa ja salukeja ostetaan länsimaista lisäämään hapsujen määrää. Tämä innostus on uhka alkuperäislinjoille. Esimerkiksi Israelissa suositaan tätä nykyä hyvinkin paljon länsimaisia show-tyyppisiä sekä linjoja. Koska metsästys on joissakin alkuperämaissa kielletty, tilalle on tullut ratakilpailut, mikä on johtanut runsaaseen hybridituotantoon. Alkuaikoina se oli mahdollinen riski ns. puhdasrotuisuudelle, mutta ajan kanssa hybridituotantoa ei ole enää tarvinnut salailla ja ne ovat

enemmän sääntö kuin poikkeus kilpailuissa ja kilpailuttajat ovat asian suhteen hyvin avoimia. Hybridejä kasvattavat kasvattajat tarvitsevat myös ns. rotupuhtaita koiria kilpakoirien kasvatukseen, koska he noudattavat tietynlaista kaavaa kasvatuksessa taatakseen jokaiseen pentueeseen kovia juoksijoita. Tästä syystä moni kasvattaa myös salukeja. He suosivat metsästäviä linjoja kasvatuksissaan.

Alkuperämaiden alkuperäislinjoja ovat supistaneet vuosia kestävä sodat. Syyrian kanta onkin tätä nykyä pitkälle turkkilaisten koirien varassa. Onneksi Arabian niemimaalla on edelleen jonkin verran puhtaita syyrialaislinjoja. Kiitos kurdien (Turkki, Syyria, Iran, Irak) alkuperäislinjoilla on jonkinlainen turva ja tulevaisuus siitä huolimatta, että he ovat itse olleet vainojen kohteena. Kurdien elämäntapojen modernisoitumisesta huolimatta saluki-tazeja edelleen käytetään metsästykseen ravinnon saamiseksi, kuten salukien alkuajoista asti on tehty. Myös muualla Lähi-idässä on aktiivinen joukko perinteitä kunnioittavia kasvattajia, jotka kasvattavat salukeja puhtaasti metsästyskäyttöön. He myös käyttävät haukkoja salukin apuna metsästyksessä. Keski-Aasiassa mm. Kazakstanissa sekä Turkmenistanissa on hyvin aktiivisia kasvattajia, jotka kasvattavat perinteitä kunnioittaen tazejaan puhtaasti metsästykseen. Kazakstanissa järjestetään kauneuskilpailuja koirille mm. Perinne-festivaalien yhteydessä, mutta myös nopeuskilpailut on suosittuja.

Alkuperämaiden koirat ovat tärkeitä ja merkittäviä niin pitkän historiansa kuin monimuotoisuuden ja hyvin säilyneiden alkuperäisten ominaisuuksien vuoksi. Nämä ominaisuudet tekevät salukista Salukin ja niitä tulisi ehdottomasti vaalia rodussa, eikä muuttaa rotua joksikin muuksi kuten niin monelle rodulle on maailmalla käynyt erilaisten muoti-ilmiöiden vuoksi. Rotu ei ole missään tapauksessa klooni ja nykyään yksilökohtaiset erot harvoiksi käyneiden tyyppien sisällä nähdään tyyppinä. Rotu on monistunut ja monistuu koko ajan enemmän kauneusihanteiden vuoksi ja salukin fenotyyppi on pikkuhiljaa muuttumassa.

Laura Rodriguez, SSaK ry:n jalostusseminaari 4.11.2021